31993L0098

DYREKTYWA RADY 93/98/EWG
z dnia 29 października 1993 r.
w sprawie harmonizacji czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 57 ust. 2, art. 66 i 100a,

uwzględniając wniosek Komisji [1],

we współpracy z Parlamentem Europejskim [2],

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego [3],

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Konwencja berneńska w sprawie ochrony utworów literackich i artystycznych oraz Międzynarodowa Konwencja o ochronie artystów wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych (Konwencja rzymska) ustanowiły tylko minimalny czas ochrony praw, do których się odnoszą, pozostawiając Umawiającym się Państwom możliwość wprowadzenia dłuższego czasu ochrony; niektóre Państwa Członkowskie już korzystały z tego uprawnienia; dodatkowo niektóre Państwa Członkowskie nie przystąpiły do Konwencji rzymskiej.

(2) W konsekwencji istnieją znaczne różnice między prawami krajowymi ustalającymi czas ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych, które mogą utrudniać swobodny przepływ towarów i swobodę świadczenia usług oraz zakłócać konkurencję w ramach wspólnego rynku; dlatego, w celu prawidłowego działania rynku wewnętrznego, prawo Państw Członkowskich powinno zostać zharmonizowane, aby czas ochrony był identyczny w całej Wspólnocie Europejskiej.

(3) Harmonizacja musi obejmować nie tylko czas ochrony jako taki, ale również niektóre uzgodnienia dotyczące wykonywania, takie jak dzień, od którego liczony jest czas ochrony.

(4) Przepisy niniejszej dyrektywy nie naruszają stosowania przez Państwa Członkowskie postanowień art. 14a ust. 2 lit. b), c) i d) oraz ust. 3 Konwencji berneńskiej.

(5) Minimalny czas ochrony ustanowiony przez Konwencję berneńską, obejmujący okres życia autora oraz okres 50 lat liczony od dnia jego śmierci, miał zapewnić ochronę interesów autora oraz dwóch pierwszych pokoleń jego zstępnych; średni okres życia w krajach Wspólnoty Europejskiej wydłużył się do tego stopnia, że ustalony czas nie jest już wystarczający, aby objąć dwa pokolenia.

(6) Niektóre Państwa Członkowskie, w celu wyrównania skutków w zakresie korzystania z utworów, wywołanych przez wojny światowe, ustaliły okres dłuższy niż 50 lat liczony od dnia śmierci autora.

(7) W celu ochrony praw pokrewnych niektóre Państwa Członkowskie wprowadziły okres 50 lat liczony od dnia zgodnego z prawem opublikowania lub zgodnego z prawem publicznego udostępnienia utworu.

(8) Zgodnie ze stanowiskiem przyjętym przez Wspólnotę w negocjacjach Rundy Urugwajskiej, na mocy Układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu (GATT), okres ochrony praw producentów fonogramów powinien wynosić 50 lat liczonych od dnia od pierwszej publikacji.

(9) Jedną z ogólnych zasad prawa znajdujących się pod ochroną wspólnotowego porządku prawnego jest poszanowanie praw nabytych; dlatego harmonizacja czasu ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych nie może prowadzić do skrócenia obecnie obowiązującego okresu ochrony, jaki przysługuje posiadaczom prawa we Wspólnocie; aby zminimalizować skutki środków przejściowych oraz aby umożliwić w praktyce funkcjonowanie rynku wewnętrznego, harmonizacja czasu ochrony powinna mieć miejsce w odniesieniu do długiego okresu czasu.

(10) W swoim komunikacie z dnia 17 stycznia 1991 r., „Inicjatywy do Zielonej Księgi — roboczy program Komisji w dziedzinie prawa autorskiego i praw pokrewnych" Komisja podkreśliła konieczność harmonizacji prawa autorskiego i praw pokrewnych na wysokim poziomie ochrony ze względu na to, że są to prawa fundamentalne dla twórczości intelektualnej, oraz podkreśliła, że ochrona tych praw zapewnia utrzymanie i rozwój twórczości

---

[1] Dz.U. C 92 z 11.4.1992, str. 6 oraz Dz.U. C 27 z 30.1.1993, str. 7.

[2] Dz.U. C 337 z 21.12.1992, str. 205 oraz decyzja z dnia 27 października 1993 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

[3] Dz.U. C 287 z 4.11.1992, str. 53.

w interesie autorów, przemysłu związanego z kulturą, konsumentów oraz całego społeczeństwa.

(11) W celu ustanowienia wysokiego poziomu ochrony, spełniającego zarazem wymagania rynku wewnętrznego oraz potrzebę stworzenia środowiska prawnego sprzyjającego harmonijnemu rozwojowi twórczości literackiej i artystycznej we Wspólnocie, czas ochrony prawa autorskiego powinien być zharmonizowany na poziomie okresu 70 lat liczonego od dnia śmierci autora lub 70 lat liczonego od dnia zgodnego z prawem podania utworu do publicznej wiadomości, a w odniesieniu do praw pokrewnych, na poziomie okresu 50 lat od wystąpienia zdarzenia, od którego okres ten rozpoczyna swój bieg.

(12) Utwory zbiorowe podlegają ochronie zgodnie z art. 2 ust. 5 Konwencji berneńskiej, jeśli, ze względu na wybór lub układ zawartości stanowią twórczość intelektualną; utwory te podlegają ochronie jako takie, bez uszczerbku dla prawa autorskiego w każdym utworze stanowiącym część składową utworu zbiorowego; w konsekwencji, do utworów włączonych do utworów zbiorowych zastosowanie mogą mieć szczególne okresy ochrony.

(13) We wszystkich przypadkach, kiedy jedną lub kilka osób fizycznych uznaje się za autora, okres ochrony powinien być liczony od dnia jej śmierci; zagadnienie autorstwa całości utworu lub jego części jest kwestią faktyczną, która może podlegać rozstrzygnięciu przez sądy krajowe.

(14) Okres ochrony powinien być liczony od pierwszego dnia stycznia roku następującego po wystąpieniu odpowiedniego zdarzenia, stosownie do postanowień Konwencji berneńskiej i Konwencji rzymskiej.

(15) Artykuł 1 dyrektywy Rady 91/250/EWG z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych [1] stanowi, że Państwa Członkowskie chronią prawem autorskim programy komputerowe w taki sposób, jak utwory literackie w rozumieniu Konwencji berneńskiej; niniejsza dyrektywa harmonizuje okres ochrony utworów literackich we Wspólnocie; w związku z tym art. 8 dyrektywy 91/250/EWG, podający jedynie tymczasowe uzgodnienia dotyczące ochrony programów komputerowych, powinien być odpowiednio uchylony.

(16) Artykuł 11 i 12 dyrektywy Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej [2] zawierają jedynie przepisy o minimalnym czasie ochrony, z zastrzeżeniem jakiejkolwiek dalszej harmonizacji; niniejsza dyrektywa przewiduje taką dalszą harmonizację; w związku z tym, artykuły te powinny być odpowiednio uchylone.

(17) Ochrona utworów fotograficznych w Państwach Członkowskich jest przedmiotem różnych systemów; dla osiągnięcia dostatecznego stopnia harmonizacji czasu ochrony utworów fotograficznych, w szczególności tych, które z powodu charakteru artystycznego lub profesjonalnego mają szczególne znaczenie w ramach wewnętrznego rynku, niezbędne jest w tym celu zdefiniowanie odpowiedniego poziomu oryginalności wymaganego przez przepisy niniejszej dyrektywy; utwór fotograficzny w rozumieniu Konwencji berneńskiej uważany jest za oryginalny, gdy stanowi własną intelektualną twórczość autora, odzwierciedlającą jego osobowość, nie biorąc pod uwagę innych kryteriów, takich jak wartość lub cel utworu; ochrona pozostałych utworów fotograficznych powinna być pozostawiona regulacjom prawa krajowego.

(18) Aby uniknąć różnic w czasie ochrony praw pokrewnych, niezbędne jest ustalenie jednakowego początkowego momentu, od którego liczy się czas ochrony w całej Wspólnocie; w celu obliczenia czasu ochrony należy wziąć pod uwagę przedstawianie, utrwalenie, przekazywanie, zgodne z prawem publikowanie lub zgodne z prawem publiczne udostępnianie utworu, tj. środki służące postrzeganiu przedmiotu prawa pokrewnego przez wszystkie osoby, we właściwy sposób, w celu obliczenia czasu ochrony niezależnie od tego, w jakim państwie odbywa się dane przedstawianie, utrwalenie, przekazywanie, zgodne z prawem publikowanie lub zgodne z prawem publiczne udostępnianie utworu.

(19) Prawa organizacji radiowych i telewizyjnych do ich programów, niezależnie od tego, czy te programy transmitowane są przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną, nie powinny mieć charakteru praw wieczystych; dlatego niezbędne jest określenie czasu ochrony wyłącznie od momentu pierwszej transmisji określonego programu; uznaje się, iż niniejszy przepis ma zapobiegać powstaniu nowego czasu ochrony biegnącego w przypadkach, gdy program jest identyczny do poprzednio wyemitowanego.

(20) Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość swobodnego decydowania o utrzymaniu lub wprowadzeniu ochrony innych praw pokrewnych, szczególnie w odniesieniu do ochrony wydań krytycznych i naukowych; w celu zapewnienia przejrzystości na poziomie wspólnotowym, niezbędne jest, aby Państwa Członkowskie, które wprowadziły ochronę nowych praw pokrewnych, powiadamiały o tym Komisję.

(21) Użyteczne jest wyjaśnienie, że harmonizacja wprowadzona niniejszą dyrektywą, nie stosuje się do autorskich praw osobistych.

(22) W odniesieniu do utworów, których krajem pochodzenia w rozumieniu Konwencji berneńskiej jest państwo trzecie, i których autor nie jest obywatelem Wspólnoty, powinno być stosowane porównywanieczasu ochrony, pod

[1] Dz.U. L 122 z 17.5.1991, str. 42.
[2] Dz.U. L 346 z 27.11.1992, str. 61.

warunkiem że czas ochrony przyznawany we Wspólnocie nie przekracza okresu ustanowionego w niniejszej dyrektywie.

(23) Jeżeli posiadacz prawa, który nie jest obywatelem Wspólnoty, kwalifikuje się do ochrony na podstawie umowy międzynarodowej, wówczas czas ochrony praw pokrewnych powinien być taki sam, jak ustanowiony w niniejszej dyrektywie, jednakże nie powinien przekraczać okresu ustalonego w państwie, którego posiadacz prawa jest obywatelem.

(24) Porównanie okresów ochrony nie powinno skutkować w Państwach Członkowskch konfliktem z ich międzynarodowymi zobowiązaniami.

(25) Dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego, niniejsza dyrektywa powinna być stosowana od dnia 1 lipca 1995 r.

(26) Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość przyjmowania przepisów dotyczących interpretacji, dostosowania i dalszej realizacji umów w sprawie korzystania z utworów chronionych lub innych przedmiotów objętych ochroną, które zostały zawarte przed przedłużeniem czasu ochrony wynikającym z niniejszej dyrektywy.

(27) Poszanowanie praw nabytych i uwzględnianie słusznych oczekiwań jest częścią wspólnotowego porządku prawnego; Państwa Członkowskie mogą przewidzieć w szczególności, iż w określonych okolicznościach prawo autorskie i prawa pokrewne, którym przywraca się moc prawną na mocy niniejszej dyrektywy, nie zobowiązują do opłaty osób, które w dobrej wierze korzystały z utworów w czasie, gdy takie utwory były własnością publiczną,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Czas trwania praw autorskich

1. Prawa autora utworu literackiego lub artystycznego w rozumieniu art. 2 Konwencji berneńskiej podlegają ochronie w okresie życia autora i przez okres 70 lat licząc od dnia jego śmierci, niezależnie od daty zgodnego z prawem podania utworu do publicznej wiadomości.

2. W przypadku utworu współautorskiego, czas ochrony określony w ust. 1, liczy się od dnia śmierci ostatniego z autorów.

3. W przypadku utworów anonimowych lub utworów, przy których posłużono się pseudonimem, czas ochrony trwa siedemdziesiąt lat od dnia zgodnego z prawem podania utworu do publicznej wiadomości. Jednakże jeżeli pseudonim, którym posłużył się autor nie pozostawia wątpliwości co do tożsamości autora, lub jeżeli autor ujawnia swoją tożsamość w okresie, określonym w zdaniu pierwszym, czasem ochrony jest czas ustanowiony w ust. 1.

4. Jeżeli Państwo Członkowskie przewiduje szczególne przepisy dotyczące prawa autorskiego w odniesieniu do utworów zbiorowych lub wyznaczenia osoby prawnej jako posiadacza prawa, czas ochrony jest liczony zgodnie z przepisami ust. 3, z wyjątkiem sytuacji, gdy osoby fizyczne, które stworzyły utwór są zidentyfikowane jako takie w odniesieniu do wersji, która została podana do publicznej wiadomości. Niniejszy ustęp pozostaje bez uszczerbku dla praw zidentyfikowanych autorów, których zidentyfikowane wkłady są włączone do takich utworów, do których stosuje się ust. 1 i 2.

5. Jeżeli utwór publikowany jest w tomach, częściach, odcinkach, fragmentach lub wkładkach, a czas ochrony biegnie od dnia, w którym utwór został zgodnie z prawem podany do publicznej wiadomości, czas ochrony rozpoczyna swój bieg dla każdej z wymienionych części oddzielnie.

6. W przypadku utworów, których czas ochrony nie jest liczony od dnia śmierci autora lub autorów, i które nie były zgodnie z prawem podane do publicznej wiadomości w okresie siedemdziesięciu lat po ich stworzeniu, ochrona wygasa.

Artykuł 2

Utwory filmowe lub audiowizualne

1. Główny reżyser utworu filmowego lub audiowizualnego uważany jest za jego autora lub jednego z autorów. Państwa Członkowskie mogą swobodnie wskazywać innych współautorów.

2. Czas ochrony utworu filmowego lub audiowizualnego wygasa po 70 latach licząc od dnia śmierci ostatniej spośród niżej wymienionych osób, bez względu na to, czy zostały uznane za współautorów: głównego reżysera, autora scenariusza, autora dialogów i kompozytora muzyki skomponowanej specjalnie dla utworu filmowego lub audiowizualnego.

Artykuł 3

Czas ochrony praw pokrewnych

1. Prawa artystów wykonawców wygasają po okresie 50 lat licząc od dnia wykonania utworu. Jednakże jeżeli w tym terminie utrwalenie wykonania zostanie zgodnie z prawem opublikowane lub zgodnie z prawem publicznie udostępnione, prawa te wygasają po okresie 50 lat licząc od dnia pierwszego opublikowania lub pierwszego publicznego udostępnienia, w zależności od tego, które z tych wydarzeń miało miejsce wcześniej.

2. Prawa producentów fonogramów wygasają po okresie 50 lat licząc od sporządzenia utrwalenia. Jednakże jeżeli w tym czasie

fonogram zostanie zgodnie z prawem opublikowany lub zgodnie z prawem publicznie udostępniony, prawa te wygasają po okresie 50 lat licząc od dnia pierwszego opublikowania lub pierwszego publicznego udostępnienia utworu, w zależności od tego, które z tych wydarzeń miało miejsce wcześniej.

3. Prawa producentów pierwszego utrwalenia filmu wygasają po okresie 50 lat licząc od sporządzenia utrwalenia. Jednakże jeżeli w tym czasie film zostanie zgodnie z prawem opublikowany lub zgodnie z prawem publicznie udostępniony, prawa te wygasają po okresie 50 lat od dnia pierwszego opublikowania lub pierwszego publicznego udostępnienia, w zależności od tego, które z tych wydarzeń miało miejsce wcześniej. Określenie „film" oznacza utwór filmowy, audiowizualny lub ruchome obrazy, bez względu na to, czy są udźwiękowione.

4. Prawa organizacji radiowych i telewizyjnych wygasają po okresie 50 lat licząc od dnia pierwszego nadania programu, niezależnie od tego, czy te programy transmitowane są przewodowo lub bezprzewodowo, włączając drogę kablową lub satelitarną.

Artykuł 4

Ochrona utworów uprzednio nieopublikowanych

Osoba, która po wygaśnięciu czasu ochrony prawa autorskiego, po raz pierwszy zgodnie z prawem publikuje lub zgodnie z prawem publicznie udostępnia utwór uprzednio nieopublikowany, korzysta z ochrony równoważnej ochronie praw majątkowych autora. Czas ochrony takich praw wynosi 25 lat licząc od dnia pierwszego zgodnego z prawem opublikowania lub pierwszego zgodnego z prawem publicznego udostępnienia utworu.

Artykuł 5

Publikacje krytyczne i naukowe

Państwa Członkowskie mogą chronić publikacje krytyczne lub naukowe utworów, które stały się własnością publiczną. Maksymalny czas ochrony tych praw wynosi 30 lat licząc od dnia pierwszego opublikowania zgodnego z prawem.

Artykuł 6

Ochrona fotografii

Fotografie, które są oryginalne w tym sensie, że stanowią własną intelektualną twórczość autora, podlegają ochronie zgodnie z przepisami art. 1. W celu ustalenia ich kwalifikowania się do ochrony, nie są stosowane żadne inne kryteria. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć ochronę innych fotografii.

Artykuł 7

Ochrona wobec państw trzecich

1. Jeżeli krajem pochodzenia utworu, w rozumieniu Konwencji berneńskiej, jest państwo trzecie, a autor utworu nie jest obywatelem Wspólnoty, czas ochrony przyznawanej przez Państwa Członkowskie wygasa w dniu, w którym wygasa ochrona przyznawana w kraju pochodzenia utworu, jednakże ochrona nie może przekroczyć okresu ustanowionego w art. 1.

2. Czas ochrony ustanowiony w art. 3 ma zastosowanie również do właścicieli praw, którzy nie są obywatelami Wspólnoty, pod warunkiem że Państwa Członkowskie udzielają im ochrony. Jednakże bez uszczerbku dla zobowiązań międzynarodowych Państw Członkowskich, czas ochrony przyznany przez Państwa Członkowskie wygasa nie później niż w dniu, w którym wygasa czas ochrony przyznany przez państwo, którego obywatelem jest właściciel prawa, a okres ten nie może przekroczyć okresu ustanowionego w art. 3.

3. Państwa Członkowskie, które w dniu przyjęcia niniejszej dyrektywy, w szczególności w zastosowaniu ich zobowiązań międzynarodowych, przyznały czas ochrony dłuższy niż ten, który wynika z przepisów ust. 1 i 2, mogą utrzymać taką ochronę do chwili zawarcia umów międzynarodowych dotyczących czasu ochrony prawa autorskiego lub praw pokrewnych.

Artykuł 8

Obliczanie czasu ochrony

Okresy ustanowione w niniejszej dyrektywie liczone są od dnia pierwszego stycznia roku następującego po zdarzeniu, które powoduje rozpoczęcie biegu czasu ochrony.

Artykuł 9

Autorskie prawa osobiste

Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów Państw Członkowskich, które regulują autorskie prawa osobiste.

Artykuł 10

Stosowanie w czasie

1. W przypadku gdy w dniu określonym w art. 13 ust. 1, w Państwie Członkowskim biegnie już czas ochrony dłuższy niż odpowiedni okres przewidziany w niniejszej dyrektywie, niniejsza dyrektywa nie powoduje skrócenia tego okresu w tym Państwie Członkowskim.

2. Czas ochrony przewidziany w niniejszej dyrektywie ma zastosowanie do wszystkich utworów i przedmiotów, które podlegają ochronie w co najmniej jednym Państwie Członkowskim, w dniu określonym w art. 13 ust. 1, na podstawie przepisów krajowych dotyczących prawa autorskiego lub praw pokrewnych, lub które w tym czasie spełniają kryteria ochrony przewidziane w dyrektywie 92/100/EWG.

3. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla wszelkich działań polegających na korzystaniu z utworu, które miały

miejsce przed dniem określonym w art. 13 ust. 1. Państwa Członkowskie przyjmują niezbędne przepisy, w szczególności w celu ochrony nabytych praw osób trzecich.

4. Państwa Członkowskie nie mają obowiązku stosowania przepisów art. 2 ust. 1 do utworów filmowych i audiowizualnych stworzonych przed dniem 1 lipca 1994 r.

5. Państwa Członkowskie mogą ustalić datę, od której art. 2 ust. 1 będzie miał zastosowanie, pod warunkiem że nastąpi to nie później niż dnia 1 lipca 1997 r.

Artykuł 11

Dostosowania techniczne

1. Artykuł 8 dyrektywy 91/250/EWG uchyla się.

2. Artykuł 11 i 12 dyrektywy 92/100/EWG uchyla się.

Artykuł 12

Procedura powiadamiania

Państwa Członkowskie powiadamiają Komisję niezwłocznie o każdym rządowym planie przyznawania nowych praw pokrewnych, włączając główne powody ich wprowadzania i przewidziany czas ochrony.

Artykuł 13

Przepisy ogólne

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przed dniem 1 lipca 1995 r. przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania przepisów art. 1-11 niniejszej dyrektywy.

Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określane są przez Państwa Członkowskie.

Państwa Członkowskie przekażą Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

2. Państwa Członkowskie stosują art. 12 od daty powiadomienia niniejszej dyrektywy.

Artykuł 14

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 29 października 1993 r.

W imieniu Rady

R. URBAIN

Przewodniczący